

İKONALARIYLA KAPADOKYA

Prof. Dr. Burhanettin Zengin - Dr. Nuray Eker

Editör: İbrahim Cihan

Kapak ve İç Düzenleme: İbrahim Cihan

ISBN: 978-605-2083-79-6

Baskı – Cilt: Melisa Matbaacılık
Sertifika No: 45099

BARKOD NO: 9786052083796

DEĞİŞİM AKTÜEL KİTABEVİ
PTT Sokak No: 3 Sakarya
Tel: + 90 (264) 278 56 39 - 272 13 81
Faks : + 90 (264) 273 52 99
www.degisimkitap.com/

© 2021 DEĞİŞİM YAYINLARI

İçindekiler

ÖNSÖZ	11
GİRİŞ.....	13

BÖLÜM 1

1. İKONA KAVRAMI VE ÖZELLİKLERİ	17
1.1. İkona Kavramı.....	17
1.2. İkonastasis.....	19
1.3. İkonaların Sınıflandırılması.....	20
1.4. İkonoklazma (İkonakırıcılık) Dönemi.....	21
1.5. Kapadokya Kiliselerinde Bezeme Sanatı	24
1.6. Hristiyan İkonografisinin On İki Panteonu	26
1.6.1. Evangelimos (Müjde)	26
1.6.2. Genesis (Kutsal Doğum)	28
1.6.3. Hipapanti (İsa'nın Mabede Takdimi).....	30
1.6.4. Vaftisis (İsa'nın Vaftiz Edilişi).....	31
1.6.5. Metamorfosis (Başkalaşım, İsa'nın Suretinin Değişmesi).....	32
1.6.6. Vaioforos (Kudüs'e Giriş)	34
1.6.7. Stavroris (İsa'nın Çarmıha Gerilişi)	35
1.6.8. Anastasis (Diriliş).....	39
1.6.9. Analipsis (İsa'nın Göğe Yükselişi).....	40
1.6.10. Pentakost (Kutsal Ruh'un inışı)	42
1.6.11. Koimesis (Meryem'in Uykusu).....	42
1.6.12. Egersis to Lazaru (Lazarus'un Dirilişi)	43
1.7. Kapadokya'da En Çok Resmedilen Diğer Sahneler.....	43
1.7.1. Teslis İnancı.....	43
1.7.2. Pantokrator İsa	45
1.7.3. Theotokos Meryem	46
1.7.4. Yakarış (Deisis).....	47
1.7.5. Elizabeth'i Ziyaret.....	47
1.7.6. Su Deneyi	48
1.7.7. Beytullahim'e Yolculuk.....	48
1.7.8. Üç Münecimin Tapınması.....	48

1.7.9. Mısır'a Kaçış.....	50
1.7.10. Son Akşam Yemeği.....	50
1.7.11. Iprodosia (İhanet).....	53
1.7.12. Çarmıhtan İndiriliş	54
1.7.13. Kadınlar Boş Mezar Başında	54
1.7.14. İsa Peygamber'in Mucizeleri.....	55
1.7.15. İncil Yazarları, Azizler ve Keşişler	56
1.7.16. Duvar Resimlerinde Kullanılan Bazı Semboller.....	56

BÖLÜM 2

2. KAPADOKYA DESTİNASYONU	59
2.1. Kapadokya'nın Coğrafi Yapısı.....	60
2.2. Kapadokya Adının Kökeni.....	65
2.3. Kapadokya'nın Tarihi.....	66
2.3.1. Prehistorik Çağ.....	66
2.3.2. Asur Ticaret Kolonileri Çağı.....	68
2.3.3. Hititler.....	69
2.3.4. Persler	69
2.3.5. Kapadokya Krallığı.....	70
2.3.6. Roma İmparatorluğu	70
2.3.7. Bizans İmparatorluğu.....	71
2.3.8. Kapadokya Bölgesi'nde Türk Hâkimiyeti.....	71
2.4. Kapadokya'da Hristiyanlığın Gelişmesi	74
2.5. Kapadokya'da Manastır Hayatı.....	76
2.6. Kapadokya'daki Başlıca Turizm Değerleri	77
2.6.1. Kaya Kiliseleri ve Manastırlar	77
2.6.1.1. Durmuş Kadir Bazilikası.....	82
2.6.1.2. Yusuf Koç Kilisesi	83
2.6.1.3. El-Nazar Kilisesi.....	83
2.6.1.4. Saklı Kilise (Hagios Ioannes Kilisesi).....	83
2.6.1.5. Kılıçlar Kilisesi.....	83
2.6.1.6. Büyük Güvercinlik (Nicephorus Phocas) Kilisesi.....	84
2.6.1.7. Vaftizci Yahya Kilisesi.....	85
2.6.1.8. Tağar Kilisesi	85

2.6.1.9. Pancarlık Kilisesi.....	85
2.6.1.10. Tatların Kilisesi.....	86
2.6.1.11. Karşı Kilise (Aziz Jean Kilisesi).....	86
2.6.1.12. Karabaş Kilise	86
2.6.1.13. Kubbeli Kilise.....	87
2.6.1.14. Azize Barbara Kilisesi (Tahtalı Kilise).....	87
2.6.1.15. Yılanlı (Canavar) Kilise	87
2.6.1.16. Ağaçalı Kilisesi.....	88
2.6.1.17. Pürenli Seki Kilisesi	88
2.6.1.18. Kokar Kilise.....	88
2.6.1.19. Yılanlı Kilise.....	89
2.6.1.20. Kırkdamaltı (Hagos Georgios) Kilisesi.....	90
2.6.2. Göreme Açık Hava Müzesi.....	91
2.6.2.1. Rahipler ve Rahibeler Manastırı	92
2.6.2.2. Aziz Basıl Şapeli.....	92
2.6.2.3. Elmalı Kilise	93
2.6.2.4. Azize Barbara Şapeli.....	96
2.6.2.6. Karanlık Kilise	100
2.6.2.7. Çarıklı Kilise	102
2.6.2.8. Tokalı Kilise	104
2.6.3. Kaleler.....	107
2.6.4. Vadiler	108
2.6.4.1. İhlara Vadisi.....	108
2.6.4.2. Soğanlı Vadisi.....	109
2.6.5. Yeraltı Şehirleri.....	110
2.6.6. Kapadokya’da Selçuklu ve Osmanlı Eserleri.....	115
2.6.7. Kapadokya Güvercinlikleri	116
2.6.8. Festival ve Etkinlikler.....	116
SONUÇ.....	121
KAYNAKÇA.....	123
RESİM VE ÇİZİMLER KAYNAKÇASI.....	131

ÖNSÖZ

Kapadokya; sahip olduğu doğal, kültürel, tarihi ve dini değeri ile her yıl dünyanın pek çok yerinden binlerce turisti ağırlamaktadır. Bir kültür turizmi rotası olan bu coğrafya, sahip olduğu peri bacaları, yeraltı şehirleri, kaya kiliseleri, ikonaları ile turistlerin ilgisini çekmektedir. Türkiye'nin önemli bir tarihi ve kültürel mirası olan Kapadokya turistlerin adeta geçmişe yolculuk yaptıkları bir destinasyondur.

Bu kitapta okuyuculara Kapadokya'nın coğrafi yapısı, tarihi, yeraltı şehirleri, kaya kiliseleri, ikonaları, Kapadokya'da Hristiyanlığın gelişimi ve manastır yaşamına ilişkin bilgiler sunulmaktadır. Sunulan bu bilgiler altı yıla yakın bir çalışmanın ardından oluşturulmuş ve "İkonaların Algılanan Değerinin Destinasyon İmajı ve Davranışsal Niyete Etkileri: Kapadokya Örneği" başlıklı doktora tezi olarak sunulmuştur. Bu kitap doktora tezinin iki bölümünü içermektedir. Söz konusu doktora tezinin maddi açıdan desteklenmesine olanak sağlayan Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Komisyon Başkanlığı'na (Proje No: 2017-60-02-007) teşekkür ederiz. Ayrıca değerli katkılarından dolayı kıymetli jüri üyeleri Prof. Dr. Selim İNANÇLI, Prof. Dr. Muammer MESCİ, Doç. Dr. Şevki ULEMA ve Doç. Dr. Lütfi Mustafa ŞEN'e de teşekkürlerimizi sunarız.

GİRİŞ

Kendine özgü yeryüzü şekilleri, doğal ve kültürel çekicilikleri ile Kapadokya hem Türkiye’de hem dünya genelinde ününe ün katmış önemli turizm merkezlerinden biridir. Kapadokya, sadece peribacası oluşumları ile değil; binlerce yıldır ev sahipliği yaptığı birçok uygarlığın mirası olan tarihi değerleri, volkanik dağların oluşturduğu güzellikleri, dini, kültürü, insanı, sanatı, sanatçısı, mutfağı, el sanatları, bezemeleri, şarap, halı-kilim, çömlek-seramik, onyx atölyeleri ile turistleri cezbeden bir yerdir. Bu coğrafyada doğa ve insan işbirliği ile adeta bir yontu şöleni oluşturulmuştur

Bölge etrafında yer alan volkanik dağlardan akan ve zamanla katılaştıran lavlar bu bölgede yeryüzü üzerinde bir tuf tabakası oluşturmuştur. Tüfün kolayca oyulup, şekillenebiliyor olması insanların buraya yerleşmesinin ilk nedeni olmuştur. Tüften kayalara oyulan mekânlar kış aylarında ılık, yaz aylarında serin bir ortamları ile günlük yaşam için uygun yerler haline gelmiştir. Söz konusu bu alanlara evler, kiliseler, manastırlar, kilerler, depolar, hatta yer altında kentler inşa edilmiştir. Kapadokya’da günlük yaşam, manastır hayatı ve ticaret tarih boyunca devam etmiştir. Tarihi İpek Yolu’nun önemli noktalarından biri olan Kapadokya, geçmişten günümüze medeniyetler arasında sosyal ve ticari bir köprü vazifesi üstlenmiştir. Günümüzde ise dünyanın her yerinden ağırladığı misafirleri bağrında birleştirerek kültürleri bir araya getirmeye devam etmektedir.

Peribacaları, vadileri, yeraltı şehirleri, hanları, kervansarayları, eğlence yerleri ile turistleri cezbeden Kapadokya’da turizm, 1960’lı yıllardan itibaren gelişmeye başlamıştır (Öcal, 2000, s. 10). Bölge 1973 yılında alınan Bakanlar Kurulu kararı ile Turizm Gelişim Bölgesi olarak ilan edilmiş; karar çerçevesinde Göreme, Ürgüp, Avanos, Ortahisar, Uçhisar, Kaymaklı, Derinkuyu, Soğanlı Vadisi ve İhlara Vadisi turizm gelişim bölgesine dâhil edilmiştir.

Bölgenin jeolojik yapısı sonucu doğal yollarla oluşan peribacalarının burada bulunması, tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yaptığı için çeşitli uygarlıklara ait tarihi değerleri bünyesinde barındırıyor olması, dini inançlar açısından kutsal kabul edilen bir yer olması gibi sebeplerle, günümüzde 2 milyona yakın insan turistik seyahatlerinde Kapadokya’yı tercih etmektedir. Her

mevsim ayrı güzel olan bu coğrafyada turizm yıl boyunca devam etmektedir. Gerek tarihi ve kültürel dokusu, gerek doğal yapısı ile bölge turistlerin uğrak noktasıdır. Nevşehir ili Kayalık Kapadokya sınırları içinde çeşitli tarihlerde, farklı derecelerde ve niteliklerde 112 arkeolojik, 11 kentsel, 19 doğal sit alanı bulunmaktadır (Berkmen, 2015, s. 598).

2019 yılında 1,5 milyondan fazla yerli ve yabancı turist ziyaret ettiği bölgede doğa ve kültür turizmi, inanç turizmi, balon turizmi, kongre turizmi, termal turizmi gibi pek çok turizm faaliyeti gerçekleştirilebilmektedir. Ayrıca bölge içmeler, atlı sporlar, ATV turları, şarapçılık, onyx atölyeleri, kuyum ve halıcılık gibi çekicilikleri turistlerin beğenisine sunmaktadır (AHİKA, 2013). Türkiye'nin 2023 Turizm Stratejisinde Nevşehir ili "*Marka Kültür Kentleri*" arasında yer almakta olup; "*Kapadokya Kültür Turizmi Gelişim Bölgesi*" eylem planı oluşturulmuştur. Bu plan çerçevesinde, ilan edilen alanlarda planlı bir gelişim gerçekleştirilmesi için fiziki planlar tamamlanarak, alternatif turizm türlerinin nitelikli bir biçimde geliştirilmesi hedeflenmektedir (Türkiye Turizm Stratejisi, 2023).

Benzersiz coğrafyası, tarihi, kültürü ve turistik faaliyetleriyle Kapadokya'da turizm sektörü, bölge için güçlü bir ekonomidir (Şamiloğlu & Karacaer, 2011, s. 145). Her yıl binlerce turist Kapadokya'da eşsiz bir tatil deneyimini yaşamak için buraya gelmektedir. Kapadokya, dünyanın neredeyse her yerinden turist gelmektedir. Kapadokya Bölgesini ziyaret eden turistlerin büyük çoğunluğu kültürel amaçlarla gelmekte ve yöredeki müze ve ören yerlerini ziyaret etmektedir. 2019 yılında 3,8 milyon kişi Nevşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne bağlı müze ve ören yerlerini ziyaret etmiştir.

Turistlerin yoğun talebini karşılayabilmek adına bölgede kaya oyma mimariye sahip tesisler, yatırım belgeli ve işletme belgeli konaklama tesisleri, yiyecek içecek işletmeleri, seyahat işletmeleri ve diğer turizm işletmeleri bulunmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı Belgeli konaklama tesisi istatistiklerine bakıldığında, Nevşehir ilinde işletme belgeli tesis sayısı 107, işletme belgeli oda sayısı 5.501, işletme belgeli yatak sayısı 11.602, yatırım belgeli tesis sayısı 17, yatırım belgeli oda sayısı 1.130, yatırım belgeli yatak sayısı 2.273'tür (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020a).

Kapadokya, Türkiye'nin önemli bir kültür turizmi rotasıdır. Termal turizm ve kongre turizmi ile bölgede turizm çeşitliliği artmaktadır. Ayrıca balon turları, ATV turları, atlı doğa turları ve vadi turları düzenlenmektedir. Daha gün doğmadan Kapadokya semaları, gökyüzünden eşsiz manzarayı sıcak hava balonlarından seyretmek isteyen turistlerin katılımıyla renklenmektedir. 1991 yılında Türk Hava Kurumu'nun girişimiyle başlayan ilk turlar, bugün bölgedeki 25 balon firması tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu turlar turistlerin can ve mal güvenliğinin korunması adına Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü tarafından denetlenmektedir (Nevşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2020b).

Başta Kızılırmak ve çevresi olmak üzere, yöredeki işlenebilir çeşitli topraklar ile çömlekçilik asırlar boyu devam etmiş; Avanos ilçesinde çok sayıda çanak çömlek atölyesi kurulmuştur. Bugün halen yaşayan bu zanaat ziyaretçilerin de ilgisini çekmektedir. Görsel şölenin tadını çıkaran turistler çanak-çömlek ve oniks atölyelerini gezmekte; tarihi yaşatan bu atölyelerde farklı bir deneyim yaşamaktadırlar. Kapadokya ve çevresindeki toprağın özel yapısı, bölgede çömlekçilik zanaatının gelişmesinde çok önemli bir etken olmuştur. Oniks taş işlemeciliği, halı ve kilim dokumacılığı, el yapımı bebekler ve diğer el sanatları ürünleri yöre halkı için önemli gelir kaynaklarından (Ünal, 2018, s. 218).

Şarapçılık hem bölge ekonomisi, hem bölge turizmi açısından önem arz etmektedir. Orta Anadolu Bölgesinde Ürgüp civarlarındaki Kapadokya bölgesi çok eski bir şarap bölgesidir. Kapadokya'da şarabın ne zaman ortaya çıktığı bilinmiyor olsa da elde edilen arkeolojik bulgular sayesinde, üzüm yetiştiriciliği ve üzümünden şarap elde etmenin bölge tarihi kadar eski olduğu düşünülmektedir. Kapadokya'nın turistik özelliği ve turist sayısının yüksek olması, bölgeyi şarap turizmi açısından avantajlı bir noktaya taşımıştır (Yüncü, 2010, ss. 70-72).

Binlerce yıl öncesinden başlayarak doğa ve insan işbirliği ile bugünkü güzelliğine kavuşan Kapadokya Bölgesi, dini açıdan da önemli bir merkezdir. İlk olarak ne zaman oyulmaya başlandığı tam olarak bilinmese de, Hristiyan keşişlerin peribacaları içlerine yerleşerek manastır hayatını yaşadıkları ve yaşattıkları bilinen bir gerçektir. Hristiyan keşişler peribacalarının içlerini oyararak manastır, kilise ve şapeller inşa etmiştir. Söz konusu dini yapıların iç mekânları Hristiyanlık için önemli ikonaları barındırmaktadır. Hristiyanlığın ilk yayılmaya başladığı tarihten itibaren ikonalar, kaya oyma kilise ve manastırların duvarlarını süslemiştir.

BÖLÜM 1

1. İKONA KAVRAMI VE ÖZELLİKLERİ

İkonalar, temsil ettiği şeye ait değerleri içeren, gerçeğinin temsili niteliğinde olduğu kabul edilen dini tasvirlerle verilen isimdir. Hristiyanlık dininin yayılmaya başladığı dönemlerde okuma yazma bilmeyen tebaanın da Hristiyan dinini ve İncil'i anlayabilmesi için resimlerle hikâyeleştirme yoluna gidilmiş; böylece Hristiyan ikonaları ortaya çıkmıştır. İkonalar kutsal sayılır ve İkonostasis'te yer alır. Her ne kadar ikonaların bir kısmı günümüze kadar korunmuş olsa da, ikonaların yasaklandığı İkonoklazma döneminde, o dönem kadar yapılan ikonaların büyük çoğunluğu yok olmuştur. Kitabın bu bölümünde ikona ve İkonostasis kavramları, ikonaların sınıflandırılması, İkonoklazma dönemi ele alınmaktadır. Ayrıca bu bölümde Kapadokya kiliselerinde bezeme sanatı ile Kapadokya'da resmedilen başlıca sahnelerle ilişkin bilgiler aktarılmaktadır.

1.1. İkona Kavramı

İkona kavramı etimolojik olarak incelendiğinde, Grekçe “*eikon* (εἰκών)” fiilinden ortaya çıkmakta olup; “*benzemek, benzetmek*” anlamına gelmektedir (Ouspensky & Lossky, 1982, s. 25; Şarlak, 2001, s. 7; Nes, 2009, s. 7; Yıldız, 2009, s. 90; Şen, 2017, s. 481; Küçük, 2019, s. 184). En geniş anlamıyla ikona; kutsal bir şahsın herhangi bir şekilde temsil edilmesidir. İkonalar, paganist inanç etkilerinin devam ettiği bir ortamda, kendilerine yeni bir misyon yüklenmesi sonucu, adeta bir idol gibi itibar gören objeler niteliği kazanmıştır (Akkaya, 2000, s. 14). Her ne kadar ikona kavramı “*idol*” kavramı ile karıştırılsa da ikonalar Hristiyanlığın kutsalını temsil ederken, idol pagan inancındaki putperestliğin temsilidir (Lowden, 2001, s. 209; Kaçar, 2008, s. 69).

İkona kavramı, daha çok Ortodoks mezhebine mensup Doğu Hristiyanları tarafından ibadete mahsus yapılan ve kutsal kabul edilen tasvirleri ifade etmektedir (Yılmaz, 1993a, s. 1). Bir başka tanıma göre ikona; kutsal kişi ve olayları konu alan, kemik, fildişi, ahşap ya da metal üstüne yapılmış tasvirleri ifade etmektedir (Pekin, 2018, s. 131). Özetle ikona; dinî alanda yapılmış, dinî

SONUÇ

Kapadokya, sahip olduğu değerleri ile Türkiye'nin en önemli turizm rotalarından biridir. Kendine özgü yeryüzü şekilleri, doğal ve kültürel çekicilikleri ile Kapadokya her yıl dünyanın her yerinden binlerce turisti ağırlamaktadır. Turistlere balon turu gibi farklı alternatifler sunması, farklı jeolojik yapısı, kültür ve inanç merkezi olması, ulaşım ağlarının merkezinde bulunması gibi etkenler bölgeyi ulusal ve uluslararası arenada çekici bir destinasyon haline getirmektedir. Kapadokya'da kültür turizmi, inanç turizmi, balon ve vadi turizmi, atlı doğa ve kongre turizmi ile kış turizmi gibi alternatif turizm türleri gerçekleştirilmektedir.

Peribacaları ile ünlenen ve bir kültür turizmi rotası olan bu coğrafya, tarihin eski dönemlerinde Hıristiyanlığın yayılmaya başladığı merkezlerden biridir. Dünyanın çeşitli yerlerinde benzer jeolojik oluşumlar görülse de bu coğrafyada insan işçiliği Kapadokya'yı farklı kılmaktadır. İlk olarak ne zaman oyulmaya başlandığı tam olarak bilinmese de Hıristiyan keşişlerin peribacaları içlerine yerleşerek manastır hayatını yaşadıkları ve yaşattıkları bilinen bir gerçektir. Söz konusu dini yapıların iç mekânları Hıristiyanlık için önemli ikonaları barındırmaktadır. Hıristiyan keşişler peribacalarının içlerini oyarak manastır, kilise ve şapeller inşa etmiştir. Hıristiyanlığın ilk yayılmaya başladığı tarihten itibaren ikonalar, kaya oyma kilise ve manastırların duvarlarını süslemiştir. Destinasyon çekicilik unsurları arasında özellikle Hıristiyan pazarında ikonaların önemli bir yer tuttuğunu söylemek mümkündür. İkonalar, Kapadokya için önemli çekicilik unsurları arasında yer almaktadır. Ancak öncelikle bir kültür turizmi rotası olan Kapadokya'nın dini ehemmiyeti adeta güzelliğinin arkasında saklı kalmıştır.

Kapadokya gibi eşsiz bir coğrafyaya sahip, önemli bir dini merkez olan, bir kültür rotasının Türkiye'de bulunuyor olması Türkiye turizmi açısından son derece büyük önem arz etmektedir. Ancak bölgede yer alan doğal, tarihi ve kültürel değerlerin yeterince korunamıyor olması, bölgenin sürdürülebilirliği adına bir tehdit oluşturmaktadır. Günümüzde Kapadokya'nın en çok ziyaretçi çeken bölümü olan Göreme Açık Hava Müzesi'nde bile eserlerin korunması konusunda yetersizlikler dikkat çekmektedir. Özellikle ikonalara yönelik tahribatlar ne yazık ki insan elinden çıkmaktadır. Bugün bile, Kapadokya'da yer

alan pek çok yapı incelendiğinde çok yakın bir tarihte, bu yapıyı ziyaret eden bir kişinin ikonaları kazıdığı, ikonalar üzerine yazılar yazdığı görülebilmektedir. Hatta bunu yazan kişiler ikonalar üzerini kazıyarak duygularını dile getirmekle kalmayıp, bu ayıbı yaptıkları tarihi de yazının bir köşesine eklemektedir. Atılan tarihler 2020 yılında bile tahribatın devam ettiğine işaret etmektedir. Bu tahribatların çoğunun Türkçe olması da ayrıca oldukça üzüntü vericidir.

Kapadokya'nın geleceği adına; bölgede turizmi canlı tutarken, Kapadokya'nın sahip olduğu tabii, tarihi, kültürel ve dini değerlerin korunması ve sürdürülebilirliklerinin sağlanması ve gelecek nesillere daha iyi şartlarda bırakılması gerekmektedir. Böylesi kıymetli bir miras; geçmişten bir yadigâr olduğu kadar, geleceğin de emanetidir. Bu değerleri korumak, bir dünya mirası olarak insanlığın ortak değeri olduğu gerçeğinden hareketle, korumalı olarak turizmde kullanımının sağlanması ve gerekli özenin gösterilmesi büyük önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Acara, M.** (1998). Bizans Ortodoks Kilisesinde Liturji ve Liturjik Eserler. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 15(1), 183-201.
- Adıbelli, R.** (2002). *Kapadokya Bölgesi'ndeki Hıristiyanlık Tarihi* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- AHİKA.** (2013). *Kapadokya'da Turizm Yatırımı Olanakları Raporu*. Nevşehir: Ahiler Kalkınma Ajansı.
- Akkaya, T.** (2000). *Ortodoks İkonaları*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Akurgal, E.** (2007). *Anadolu Uygarlıkları*. İzmir: Net Turistik Yayınları.
- Akyürek, E.** (1998). M.S. IV-XI. yüzyıllar: Kapadokya'daki Bizans. M. Sözen içinde, *Kapadokya* (s. 226-395). İstanbul: Ayhan Şahenk Vakfı.
- Alev, A. Ö.** (2014). *Kappadokia Göreme Vadisinde Meryem Siklusu* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Anonim** (2018). *Kutsal Kitap (Tevrat-Zebur-İncil)*. Kitabı Mukaddes Şirketi-Yeni Yaşam Yayınları, Ankara.
- Aslantürk, Y.** (2014). Hristiyan Kiliseleri, Mezhepleri ve Cemiyetleri. Ö. Değirmencioğlu, & A. Başçı içinde, *İsa Peygamber ve Anadolu İkonografisi* (s. 161-172). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Atak, G. A.** (2019). *Kapadokya Kaya Kiliseleri'nde Hz. İsa Mucizelerinin İkonografisi* (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Enstitü, Sakarya.
- Ateş, M.** (1996). Kapadokya'nın Başkenti Nevşehir. S. Mülayim, M. Tuncel, & M. Ateş içinde, *Nevşehir* (s. 54-113). İstanbul: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Aydın, A.** (2012). Antik Tabae (Kale-İ Tavas) Kentinin Bizans Dönemi Eserleri. *Sanat Tarihi Dergisi*, 11(2).
- Aydın, M.** (1991). *Hıristiyan Genel Konsilleri ve II. Vatikan Konsili*. Konya: Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları.

- Barış, K. E.** (2018). Bozcaada Kimisis Teodoku Rum Ortodoks Kilisesi. *Çanak kale Araştırmaları Türk Yılığ*, 16(24), 211-244.
- Barut, F.** (2012). *Bizans Dönemi Kapadokya Kiliseleri Duvar Resimlerinde Koimesis (Meryem'in Uykusu) Tasvirleri* (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Başçı, A.** (2014). İkonografi. Ö. Değirmencioğlu, & A. Başçı içinde, *İsa Peygamber ve Anadolu İkonografisi* (s. 185-225). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Berkmen, H.** (2015). Avanos Kültür Varlıkları Çalışması, Kapadokya Bölgesinde Suyun İzi. *Megaron*, 10(4), 595-609.
- Bornovalı, S.** (2008). *Bizans Mimarlığında Müjde Sahnesinin Yeri* (Doktora Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Candan, E.** (2007). *Bilinmeyen Yönleri ve Sırlarıyla Son Üç Peygamber*. İstanbul: Sınır Ötesi Yayıncılık.
- Coşkun, M., & Karakul, Ö.** (2016). Göreme National Park and The Rock Site of Cappadocia. N. Ertürk, & Ö. Karakul içinde, *UNESCO World Heritage in Turkey* (s. 53-85). Ankara: UNESCO.
- Coşkuner, B.** (2009). *11. Yüzyılda Kapadokya Bölgesinde İsa'nın Doğumu ve İsa'nın Çarmıha Gerilmesi Sahneleri* (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Cömert, B.** (1999). *Mitoloji ve İkonografi*. İstanbul: Ayraç Yayınları.
- Çekiç, G.** (2008). *Kapadokya'da Yeraltı Yerleşmelerinin Yerseçimi Oluşumu Günümüzde Planlamaya Etkisi: Kaymaklı - Derinkuyu Örnekleri* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Çoruhlu, T., & Çelebi, F.** (2017). Anadolu ve Kafkasya İlişkileri İçerisinde Ani Gürcü Kilisesi'ndeki Müjde Sahnesinin Yeri (10-13. Yüzyıllar). *20. Uluslararası Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu (2-5 Kasım 2016)*. 2, s. 863-873. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Yayınları.
- Değirmencioğlu, Ö.** (2014). Kapadokya Kaya Kiliseleri ve İkonografisi. Ö. Değirmencioğlu, & A. Başçı içinde, *İsa Peygamber ve Anadolu İkonografisi* (s. 324-414). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Değirmencioğlu, Ö.** (2014a). Kutsal Ruh'un Elçisi. Ö. Değirmencioğlu, & A. Başçı içinde, *İsa Peygamber ve Anadolu İkonografisi* (s. 52-85). Ankara: Detay Yayıncılık.

- Değirmencioğlu, Ö.** (2014b). İsa Peygamber'in Tutuklanması. Ö. Değirmencioğlu, & A. Başçı içinde, *İsa Peygamber ve Anadolu İkonografisi* (s. 86-103). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Değirmencioğlu, Ö., & Ahipaşaoğlu, S.** (2008). *Anadolu'da Turizm Rehberliği Temel Bilgileri* (5. b.). Ankara: Gazi Kitabevi (ÖzBaran Ofset Matbaacılık).
- Doğan, S.** (2003). Ortaçağ Manastır Sistemi: Doğu ve Batı Manastırları. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 20(2), 73-89.
- DÜSTUR.** (1931). Üçüncü Tertip. *Kanunları, Tefsirleri ve BMM.si Kararlarını, Nizamname ve Muahede ve Umumi Hizmetlere ait Mukavelatı muhtevindir. 11 Ağustos 1339-19 Teşrinievvel 1340*. İstanbul: Necmi İstikbal Matbaası.
- Erdoğan, M.** (2009). *Anastasis: Ortodoks ve Batı İkonografisi'nde Betimleniş Biçimleri* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erdoğan, T.** (1996). Karamanlıca Diğer bir Nevşehir Salnamesi. *Tarih ve Toplum*(25), 47-57.
- Eren, A.** (2015). *Kapadokya'nın Destinasyon İmajı Üzerine Bir Araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ersin, Ş.** (2011). *Bizans Sanatında Yemek Sahneleri* (Yüksek Lisans Tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Esin, U.** (1998). Paleolitik'ten İlk Tunç Çağı'nın Sonuna: Tarih Öncesi Çağların Kapadokya'sı. M. Sözen içinde, *Kapadokya* (s. 62-123). İstanbul: Ayhan Şahenk Vakfı.
- Etlık, T.** (2019). *Bizanslılarda İkona Kırıcılık* (Yüksek Lisans Tezi). Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Eyice, S.** (1998). Bizans Yok Demekle Bizans Yok Olmaz. *Sanat Dünyamız*, 94-113. (E. Işın, Röportaj Yapan)
- Giovannini, L.** (1971). *Arts of Cappadocia*. Geneva: Nagel Publishers.
- Gül, T.** (2014). İsa Peygamber'in Doğumu. Ö. Değirmencioğlu, & A. Başçı içinde, *İsa Peygamber ve Anadolu İkonografisi* (s. 24-39). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Gülyaz, M. E.** (1997). *Miracle of Nature Cappadocia*. Nevşehir: Governorship of Nevşehir.
- Gülyaz, M. E.** (2006). Kapadokya. G. Pulhan içinde, *Dünya Mirasında Türkiye* (s. 127-237). Ankara: TC Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Gülyaz, M. E., & Ölmez, İ.** (2004). *Kapadokya*. İstanbul: Dünya Yayınları.

- Gündüz, Ş.** (1998). *Din ve İnanç Sözlüğü*. Ankara: Vadi Yayınları.
- Haldon, J.** (2006). *Bizans Tarih Atlası*. (A. Özdamar, Çev.) İstanbul: Kitap Yayınevi.
- İpşiroğlu, N., & İpşiroğlu, M.** (1977). *Oluşum Süreci İçinde Sanatın Tarihi*. İstanbul: Cem Yayınları.
- İşcen, A., & İşcen, Y.** (2008). Kapadokya Yaşam ve Gezi Rehberi. *Peribacası Kapadokya Kültür ve Tanıtım Dergisi*(4).
- İşık, A.** (2020). Anadolu'da Asur Ticaret Kolonileri Çağı. *Mavi Atlas*, 8(1), 13 – 18.
- Kaçar, T.** (2008). İmgenin Transformasyonu: Bizans Dünyasında İkona Tartışması. *Eskiye*, 11(Sonbahar), 68-75.
- Kalyoncu, H., Dürer, Z., Tiyansan, F., & Bilgiç, N.** (1998). *Kuran'da Hz. İsa ve Hz. Meryem*. İstanbul: Yediveren Yayınları.
- Kaşmer, Ö.** (2011). *Zelve Açık Hava Müzesi'ndeki (Kapadokya) Kayadan Oyma Tarihi Yapıların Jeomekanik Açısından Değerlendirilmesi* (Doktora Tezi) Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kaya, M.** (2014). *Kapadokya Bölgesindeki Vaftiz Konulu Duvar Resimleri* (Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Keister, D.** (2004). *Stories in Stone: A Field Guide to Cemetery Symbolism and Iconography*. Utah: Gibbs Smith Publisher.
- Koçyiğit, F.** (2009). Tağar (St. Theodore) Kilisesi Duvar Resimleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(26), 141-164.
- Korat, G.** (2018). *Taş Kapıdan Taç Kapıya Kapadokya*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Kulakoğlu, F.** (2011). Kültepe Kanesh-Karum: The Earliest International Trade Center in Anatolia. F. Kulakoğlu, & S. Kangal içinde, *Anatolia's Prologue Kültepe Kanesh Karum* (s. 40-51). Kayseri: Kayseri Büyükşehir Belediyesi Yayınları.
- Küçük, M. A.** (2019). İsa'nın Doğumu-İkonografi İlişkisi Üzerine. *Dini Araştırmalar*, 22(55), 181-212.
- Küçük, M. A., & Arslan, E.** (2018). Ortodoks İkonalarında Bir Ölüm Motifi: Meryem Ana'nın Ölümü. *Mukaddime*, 9(1), 53-75.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı.** (1999). *Turizm Terimler Sözlüğü*. Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı.** (2020a). *Turizm Yatırım ve İşletme (Bakanlık) Belgeli Tesis İstatistikleri*. 08 29, 2020 tarihinde www.ktb.gov.tr: <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-201140/yillik-bultenler.html> adresinden alındı

- Kültür ve Turizm Bakanlığı.** (2020b). *İşletme (Bakanlık) Belgeli Tesis Konaklama İstatistikleri*. ktb.gov.tr: <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-201126/yillik-bultenler.html> adresinden alındı
- Lafta, A. S.** (2019). *Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim'de Hz. İsa'nın Çarmıha Gerilmesi: Karşılaştırmalı Bir Çalışma* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Lázaro, M. M.** (2019). *Hıristiyanlıkta İkon: Hıristiyan Ana Mezheplerine Göre Farklı İkon Türlerinin Tarihsel Gelişimi, Dinsel Kullanımı ve Teolojik Önemi* (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Lowden, J.** (2001). İkona mı? Put mu? İkonakırmacılık Tartışması (Çev. D. Hakyemez). *Sanat Dünyamız*, 69-70, 208-228.
- Nes, S.** (2009). *The Mystical Language of Icons*. Cambridge: William B. Eerdmans Publishing Company.
- Nevşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.** (2020a). *İlçeler/Yerel Etkinlikler*. 02 08, 2020 tarihinde www.nevsehir.ktb.gov.tr: <https://nevsehir.ktb.gov.tr/TR-227536/ilceleryerel-etkinlikler.html> adresinden alındı
- Nevşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.** (2020b). *Balon Firmaları*. 03 21, 2020 tarihinde www.nevsehir.ktb.gov.tr: <https://nevsehir.ktb.gov.tr/TR-262502/balon-firmalari.html> adresinden alındı
- Nevşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.** (2020c). *Müzeler/ Örenyerleri*. 08 28, 2020 tarihinde www.nevsehir.ktb.gov.tr: <https://nevsehir.ktb.gov.tr/TR-230409/muzeler-orenyerleri.html> adresinden alındı
- Nevşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.** (2020d). *Müze/Örenyeri Ziyaretçi Sayıları*. 08 29, 2020 tarihinde www.nevsehir.ktb.gov.tr: <https://nevsehir.ktb.gov.tr/TR-230429/muzeorenyeri-ziyaretci-sayilari.html> adresinden alındı
- Ouspensky, L., & Lossky, V.** (1982). *The Meaning of Icons*. (G. E. Palmer, & E. Kadloubovsky, Çev.) New York: St. Valadimir's Seminary Press.
- Öcal, S.** (2000). *Kapadokya'yı Ziyaret Eden Fransızca Konuşan (Francophone) Avrupa Ülkeleri Turistlerinin Tatminini Ölçmeye Yönelik Bir Araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ötüken, S. Y.** (1984). Kappadokya Bölgesindeki Kapalı Yunan Haçı Kiliselerde Resim Programı. *Sanat Tarihi Dergisi*, 3(3), 143-167.
- Ötüken, Y.** (1987). *Göreme*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

- Öztürk, G.** (2009). Kapadokya'ya Genel Bakış. A. F. Özbilge (Dü.) içinde, *İstanbul'dan Kapadokya'ya* (s. 189-195). İstanbul: E Yayınları.
- Pekak, M. S.** (2008). Mustafapaşa (Sinason) ve Aziz Nikolaos Manastırı. *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 25(1), 199-217.
- Pekak, M. S., & Gür, D.** (2015). İsa'nın Doğumu. *Sanat Tarihi Dergisi*, 24(2), 175-226.
- Pekak, S.** (2009). Kapadokya Bölgesi Osmanlı Dönemi Kiliseleri: Örnekler, Sorunlar, Öneriler. *METU Journal of the Faculty of Architecture*, 26(2), 249-277.
- Pekin, F.** (2018). *Kapadokya, Kayalardaki Şiirsellik*. İstanbul: İletişim yayınları.
- Pılıcı, A.** (2008). *Tarihsel Süreçte Sembolden İkona: Logo* (Sanatta Yeterlik Tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Saltuk, S.** (1993). *Arkeoloji Sözlüğü* (4. b.). İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Sevin, V.** (1998). Tarihsel Coğrafya. M. Sözen içinde, *Kapadokya* (s. 44-61). İstanbul: Ayhan Şahenk Vakfı Yayını.
- Sınıksaran, M.** (2019). *Nevşehir ve Civarı Yeraltı Şehirlerinin Genel Özellikleri* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şahin, S.** (1997). *Kapadokya Bölgesi Kiliseleri ve Fresklerin Yüksek Baskı Tekniği İle Yorumlanması* (Sanatta Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şahna, H.** (2018). *Kapadokya Bölgesi, İhlara Vadisi'ndeki Bizans Dönemi Kaya Mimarisini* (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şamiloğlu, F., & Karacaer, S.** (2011). Kapadokya Yöresinin Turizm Potansiyeli ve Türkiye Ekonomisindeki Yeri. 1. *Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu*. Nevşehir.
- Şarlak, E. A.** (2001). *Post-Bizans Dönemi İstanbul Kiliselerinde Duvardan Bağımsız İkonalar* (Doktora Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şarlak, E., & Özer, F.** (2002). Post-Bizans Döneminde İstanbul'da İkona Üreten Ressamlar ve Üslup Özellikleri. *İTÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 59-68.
- Şen, B.** (2019). *Nevşehir Kapadokya Bölgesi'ndeki Çavuşin Köyü ve Güllüdere Vadisi Kiliselerinin Duvar Resimlerinde Mevcut Korunma Durum Tespiti ve Arkeometrik İncelemeler* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.

- Şen, V. I.** (2017). Bizans İkonalarından Postmodern Sanata 'Bakire Meryem ve Çocuk' Teması. *International Scientific Researches Congress on Humanities and Social Sciences* (s. 481-488). İstanbul: IBAD.
- Sengül, F.** (2019). *İnanç Turizmi Bakımından Kapadokya Bizans Resim Sanatı'nda Konstantin ve Helena Tasvirleri* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tarakçı, M.** (2010). Origen ve Alegorik Kitab-ı Mukaddes Yorumu. *Uludağ üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayını*, 19(1), 183-213.
- Tekin, O.** (2007). *Eski Anadolu ve Trakya: Ege Göçlerinden Roma İmparatorluğunun İkiye Ayrılmasına Kadar (Mö 12.-Ms 4. Yüzyıllar Arası)*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Temizkan, P. S.** (2005). *Turistlerin Alışveriş Davranışı: Kapadokya Örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Thierry, N.** (1971). Cappadocia. L. Giovannini içinde, *Arts of Cappadocia* (s. 129-170). Geneva: Nagel Publishers.
- Tokarev, S. A.** (2006). *Dünya Halklarının Dinler Tarihi*. İstanbul: Ozan Yayıncılık.
- Toper, S. K.** (2019). *Kapadokya Kaya Kiliselerinde Maiestas Domini Sahnesi* (Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- TUİK.** (2019). *İllere Göre Nüfus Dağılımı*. Türkiye İstatistik Kurumu: <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> adresinden alındı
- Tuna, T.** (2014). *Bilinmeyen Kapadokya* (2. b.). İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Tuncel, M.** (1998). Oluşum Çağları-Yanardağların Armağanı. M. Sözen içinde, *Kapadokya* (s. 16-43). İstanbul: Ayhan Şahenk Vakfı.
- Tümer, G., & Küçük, A.** (2002). *Dinler Tarihi*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Türkeş, M.** (2005). Orta Kızılırmak Bölümü Güney Kesiminin (Kapadokya Yöresi) İklimi ve Çölleşmeden Etkilenebilirliği. *Ege Coğrafya Dergisi*, 14, 73-97.
- Uluyol, Ö.** (2014). *Kapadokya Bölgesi Duvar Resimlerinde Yer Alan Münecim Kralların Tapınması Sahnesi* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Umar, B.** (1998). *Kappadokia, Bir tarihsel Coğrafya araştırması ve Gezi Rehberi*. İzmir: Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları.
- Uzun, F. V.** (2012). *Ihlara Vadisi Kültürel Peyzaj Alanında Sürdürülebilir Turizm* (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Ünal, A.** (2018). *Turistik Tüketicilerin Destinasyon Seçimi Öncesi Beklentileri ve Satın Alma Sonrası Değerlendirmeleri: Kapadokya Örneği* (Doktora Tezi). Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Yaşar, F.** (2019). *Kapadokya Bölgesi Bizans Kiliselerinde Anastasis Sahneleri* (Yüksek Lisans Tezi). Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Yenen, Ş.** (1998). *Anadolu Destanı*. İstanbul: Asır Matbaacılık.
- Yıldırım, Ö. C.** (2019). *Unesco Dünya Miras Alanlarını Tehdit Eden Riskler Üzerine Bir Araştırma: Göreme Milli Parkı ve Kapadokya Kaya Sitleri* (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Yıldırım, S.** (2013) *Kur'ân-ı Hakim ve Açıklamalı Meali*. Define Yayınları, İstanbul.
- Yıldız, S.** (2009). *Bizans Tarihi, Kültürü, Sanatı ve Anadolu'daki İzleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Yılmaz, M. K.** (2017). *Kapadokya Bölgesi Bizans Dönemi Kiliselerinde Son Akşam Yemeği Konulu Duvar Resimleri* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, N.** (1993a). *İkonalar, Cilt 1*. Ankara: Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Yılmaz, N.** (1993b). *İkonalar, Cilt 2*. Ankara: Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Yüncü, H. R.** (2010). *Şarap Turizmi Bölgelerinin Rekabet Edebilirliğine Yönelik Bir Model Önerisi: Kapadokya Örneği* (Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Zorlu, K.** (2014). *Aksaray-Ihlara Vadisi'nde Ekoturizm*. Yayınlanmamış (Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

Prof. Dr. Burhanettin ZENGİN;

1959 Yılında Trabzon - Of'ta doğdu. İlk ve Orta öğrenimini Of'ta tamamladı. 1977'de Trabzon Ticaret Lisesinden mezun oldu. Aynı yıl girdiği AİTİA (Gazi Ün.v.) İşletme Bölümünü 1981'de bitirdi. Askerlik sonrası Ankara'da bir süre özel sektörde çalıştı ve 1984 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Sakarya MYO'na idari görevli olarak, 1989'da aynı birimde Öğr. Gör olarak atandı. İstanbul Üniversitesi SBE Turizm Anabilim Dalında; sırasıyla 1989'da Yüksek Lisans ve 1994'de Doktora öğrenimini tamamladı. 1998'de Sakarya Ün.v. Sapanca MYO'na, 2000'de Sakarya Ün.v. İİBF Turizm

İşletmeciliği, 2011'de İşletme Fakültesi Turizm İşletmeciliği bölümüne Yrd. Doç. olarak atandı. Doçentlik unvanını 2014'de alan yazar 2015 yılında SAÜ İşletme Fakültesi Turizm İşletmeciliği Bölümü'ne, 2016'da ise SAÜ bünyesinde kurulan Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümüne Doçent olarak atandı. 2019'da Profesör unvanını alan yazar; Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği Bölümü Bölüm Başkanı ve aynı üniversiteye bağlı Sapanca Meslek Yüksekokulu Müdürü olarak görevini devam ettirmektedir. Evli ve 3 çocuk babası olan yazarın, ulusal ve uluslararası akademik dergilerde yayımlanmış ve konferanslarda sunulmuş 300'ün üzerinde bildiri, makale ve kitabı bulunmakta olup şu ana kadar 13 doktora ve 30 yüksek lisans öğrencisi mezun etmiş ayrıca 14 proje de yürütmüştür.

Dr. Nuray EKER;

1984'de Ordu'da doğdu. Lise öğrenimini Adana Atatürk Lisesi (YDA)'nde (2003) tamamladı. Selçuk Üniversitesi Silifke Taşucu MYO Turizm Rehberliği Bölümünü 2007'de tamamladı. Aynı yıl Dikey Geçiş Sınavı (DGS) ile yerleştiği Gazi Ün.v. Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği Öğretmenliği Bölümünü 2010'da tamamladı. Sakarya Ün.v. Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı'nda yüksek lisansını 2015'de tamamlayarak aynı yıl, aynı üniversite ve anabilim dalında doktora öğrenimine başlamış ve 2021'de mezun

olmuştur. 2009-2012 yılları arasında Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde aktif olarak rehberlik yaptıktan sonra Öğretim Elemanı Yerleştirme Programı (ÖYP) ile Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Bölümü'ne araştırma görevlisi olarak atandı. 2013-2016 yılları arasında 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu madde 35.'e göre görevlendirildiği Sakarya Ün.v. İşletme Fakültesi Turizm İşletmeciliği Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak görev yaptı. 2016 yılı Ekim ayında atandığı kurumda görevine başladı. Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi İşletme Fakültesi Turizm İşletmeciliği bölümündeki görevine devam eden yazarın ulusal ve uluslararası bilimsel çalışmaları bulunmaktadır. Aynı zamanda ülkesel turist rehberi (eylemlı) olan Nuray EKER evli ve iki çocuk annesidir.